

Guide om de minimis-stöd

EU:s regler om statligt stöd

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Innehåll

Inledning	3
1 EU:s statsstödsregler och förfarandena i samband med dem.....	4
1.1 Definition av de minimis-stöd och checklista för den som beviljar stöd.....	7
2 För vilket slag av verksamhet kan de minimis-stöd beviljas?..	8
3 För vilket slag av verksamhet kan de minimis-stöd inte beviljas?.....	10
4 Kriterierna för beviljande av de minimis-stöd och säkerställandet av dem.....	12
4.1 Vad avses med en period på tre år?	12
4.2 Stödbelopp och stödform.....	15
4.2.1 Beräkningen av beloppet av de minimis-stöd som beviljats i form av lån	18
4.2.2 Beräkningen av beloppet av de minimis-stöd som beviljats i form av garantier	22
4.2.3 Beräkningen av de minimis-stöd som beviljats i form av kapitaltillskott.....	25
5 Hur beviljas de minimis-stöd i praktiken?	26
5.1 Kontroll av de minimis-stöd och rättsskyddet för konkurrenterna till företag som fått stöd	28
5.2 Kumulering av de minimis-stöd	30
5.3 EU:s strukturfondsmedel och de minimis-stöd.....	31
6 Alternativa sätt att bevilja statligt stöd: gruppundantag och förhandsanmälningsförfarande.....	32
Bilaga 1	
Marknadsmässiga garantiavgifter (säkerhetsavgifter) för beräkning av stödelementen i garantier för små och medelstora företag	34
Bilaga 2	
Exempel på stödordningar i Finland som baserar sig på de minimis-förordningen	36
Bilaga 3	
Begrepp som används i guiden	38

Inledning

EU:s regler om statligt stöd gäller situationer där den offentliga sektorn – t.ex. staten, kommunen eller samkommunen – beviljar ett företag eller en sektor direkt stöd eller någon annan förmån. Huvudregeln för övervakningen av statligt stöd är att Europeiska unionens kommission på förhand ska underrättas om ett nytt stöd eller en stödplan och att stödet inte får verkställas förrän kommissionen har godkänt det.

Det administrativt lättaste sättet att beakta unionens regler om statligt stöd är att bevilja stödet enligt regeln för stöd av mindre betydelse s.k. de minimis-stöd¹. Enligt den regeln är ett stöd som understiger 200 000 euro och som beviljas ett företag under tre beskattningsår av så liten betydelse att det inte behöver anmälas på förhand till kommissionen. De minimis-stöden behöver inte heller i efterhand rapporteras till kommissionen eller de nationella myndigheterna.

Avsikten med denna guide är att ge de myndigheter som beviljar stöd en tydlig bild av de minimis-stödet som stödform och konkret hjälp för bredningen av stödbeslutet. I praktiken förutsätter beviljandet av de minimis-stöd att stödmyndigheten iakttar de förfaranden som hänför sig till stödet och därför är förtrogen med bl.a. beräkningen av stödbeloppet samt de grundläggande begreppen i EU:s regler om statligt stöd. I guiden genomgås först den helhet som omfattas av EU:s statsstödsregler i allmänhet, tillämpningsområdet för de minimis-förordningen och behandlas kort begreppet företag i EU-rätten. Därefter behandlas stödkriterierna och åskådliggörs med flera exempel hur de minimis-stödbeloppet beräknas i olika stödformer. Till slut granskas de förfaranden som ska iakttas när de minimis-stöd i praktiken beviljas företag.

Guiden är ingen uttömmande anvisning som är bindande för stödmyndigheterna, utan den har utarbetats som ett informativt bakgrundsmaterial för att EU:s regler om statligt stöd och de minimis-stöd ska förstås. När stöd beviljas finns det skäl att alltid ta reda på det ursprungliga innehållet i bestämmelserna. Ansvaret för att en stödåtgärd är förenlig med statsstödsreglerna ligger alltid på den myndighet som beviljar stödet.

1 Kommissionens förordning (1998/2006) om stöd av mindre betydelse EUT 28.12.2006 L370/05

1 EU:s statsstödsregler och förfarandena i samband med dem

Principerna för offentliga stöd som beviljas företag har fastställts i artiklarna 107–109 i fördraget om EU:s funktionssätt (FEUF). Begreppet ”statligt stöd” skiljer sig i många hänseenden från den betydelse som det har i standardspråket, eftersom begreppet täcker alla – i fråga om finansieringsformen rätt mångahanda – åtgärder av den offentliga sektorn som hjälper upp företagets ekonomiska situation. Sådana åtgärder kan vid sidan av direkta understöd vara bl.a. selektiva skattelättnader, lån och garantier på fördelaktiga villkor, hyra till underpris eller t.ex. erbjudande av offentliga tjänster till ett företag på fördelaktigare villkor än till andra företag.

Att en åtgärd ska betraktas som statligt stöd förutsätter i praktiken att följande fyra kriterier uppfylls:

- Stödet härrör från statens, kommunernas eller samkommunernas medel
- stödet ger företaget en selektiv förmån², dvs. det kanaliseras till ett visst företag eller en viss sektor³
- Stödet snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen (konkurrenskonsekvenskriteriet).
- Stödet kan påverka handeln mellan medlemsstaterna (handelskonsekvenskriteriet)⁴.

Övervakningen av de stödåtgärder som uppfyller dessa kriterier utgör en central del av EU:s konkurrenspolitik, som syftar till att garantera att marknaden fungerar störningsfritt. Europeiska unionens kommission övervakar de statliga stöden, eftersom beviljande av ogrundade offentliga stöd kan leda till att konkurrensen snedvrids på många sätt (t.ex. ökade hinder för inträde i en bransch, stor marknadskraft) och

konsumentpriserna stiger. Under årens lopp har kommissionen utarbetat mångsidiga regler för de mål som är tillåtna och förenliga med unionens gemensamma intresse.⁵ Avsikten med reglerna om statligt stöd och de förfaranden som hänför sig till dem är därför att garantera företagen jämlika verksamhetsförutsättningar samt undvika konkurrens mellan medlemsländerna genom offentliga stöd som gynnar den egna produktionen.

Övervakningen av de statliga stöden baserar sig på ett **anmälningsförfarande** för medlemsstaterna (artikel 108.3 i FEUF), enligt vilket en stödåtgärd måste få kommissionens godkännande innan den genomförs. Det finns två undantag från förhandsanmälningskyldigheten: stöd enligt den s.k. allmänna gruppundantagsförordningen samt de minimis-stöd av mindre betydelse.

Om myndigheten (t.ex. kommunen eller ministeriet) uppskattar att en planerad stödåtgärd uppfyller alla ovan anförda kriterier för statligt stöd, ska innan stödåtgärden genomförs alltid ett av följande förfaranden tillämpas:

- 1) förhandsanmälan
- 2) enligt de minimis-förordningen
- 3) enligt gruppundantagsförordningen

Om stödet tas i bruk utan att rätt förfarande iakttas, är stödet i princip olagligt och man kan bli tvungen att återkräva det med ränta hos den som fått stödet. I figur 1 har ur den stödbeviljande myndighetens synvinkel åskådliggjorts den utredningsprocess som EU:s regler om statligt stöd förutsätter.

2 Om det är fråga om en helt marknadsmässig åtgärd som utförs av den offentliga sektorn (bl.a. kommuner) på samma villkor som en privat aktör skulle ha gjort anses åtgärden i allmänhet inte vara stöd.

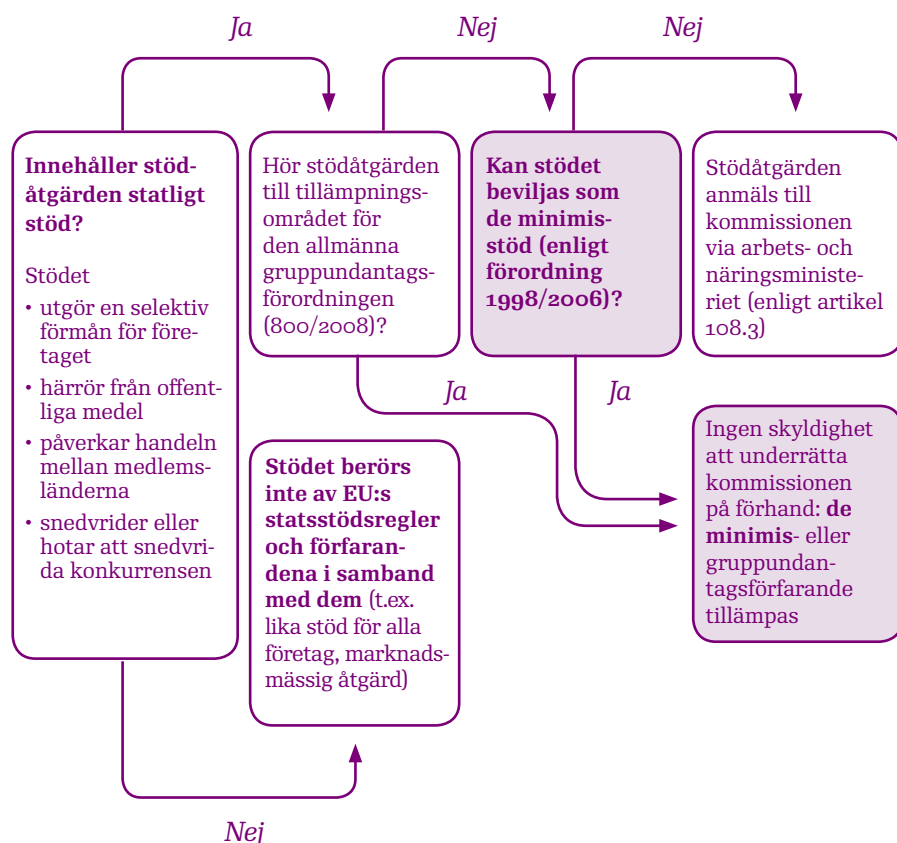
3 En åtgärd anses vanligtvis vara selektiv, om den myndighet som beviljar stödet har prövningsrätt i fråga om stödet. Däremot anses allmänna åtgärder inte vara statligt stöd. Som sådana åtgärder betraktas bl.a. en allmän sänkning av skattesatsen eller betalningslättnader för alla företag oberoende av deras storlek, läge eller bransch.

4 Kriterierna för konkurrens och handelskonsekvenser uppfylls i praktiken alltid när stödbeloppet överstiger 200 000 euro under tre beskattningsår.

5 Sådana mål är bl.a. stöd för forskning och utveckling i mindre gynnade områden samt främjande av miljöskydd och utbildning.

Figur 1.

EU-förfarandena för statligt stöd⁶ i ett nötskal: behöver kommissionen underrättas om stödåtgärden?⁷

Arbets- och näringsministeriet är i Finland sakkunnig och samordnande myndighet för EU:s regler om statligt stöd. Anmälningar om statligt stöd, stödordningar och individuella stöd från alla myndigheter (utom jord- och skogsbruksministeriet) sänds till kommissionen via arbets- och näringsministeriet.

⁶ Ytterligare information om det normala anmälningsförfarandet för statligt stöd samt förfarandet enligt gruppundantagsförordningen finns på arbets- och näringsministeriets webbplats.

⁷ Utöver det som framgår av figuren behöver förhandsanmälan inte göras till kommissionen, om åtgärden gäller en liten tjänst av allmänt ekonomiskt intresse (SGEI) enligt kommissions beslut 2005/842/EG. Se ytterligare information på <http://www.tem.fi/index.phtml?l=sv&s=2017>

1.1 Definition av de minimis-stöd och checklista för den som beviljar stöd

Med **de minimis-stöd** avses offentligt stöd av mindre betydelse, vars belopp är högst 200 000 euro per företag under det berörda beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren. Eftersom så små stöd inte anses snedvrída konkurrensen eller påverka handeln mellan medlemsländerna, är stöd som beviljas som "de minimis" undantagna från skyldigheten att göra en förhandsanmälan till kommissionen. På motsvarande sätt kan ett stöd som överstiger stödtaket 200 000 euro inte beviljas inom ramen för de minimis-förordningen, utan det ska anmälas till kommissionen (eller beviljas på grundval av gruppundantagsförordningen).

När de minimis-stöd beviljas är stödmyndighetens viktigaste administrativa uppgift just precis att övervaka kumuleringen av stödet, dvs. att försäkra sig om att stöd inte beviljas över stödtaket 200 000 euro under tre beskattningsår. Nedan har i form av en checklista tagits upp faktorer som bör beaktas när ett stöd beviljas.

- 1) Ta reda på** om det företag som stöds är verksam inom en exceptionell bransch, där gränsen för de minimis-stöd är lägre eller där stöd inte alls kan beviljas. (se ytterligare information i kapitel 2 och 3).
- 2) Fråga** innan stöd beviljas skriftligen av den som söker stöd hur mycket företaget i fråga har fått i de minimis-stöd under det berörda beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren. (se ytterligare information i kapitel 5).
- 3) Planera** din egen stödåtgärd på så sätt att kriterierna för de minimis-stöd – en övre gräns på 200 000 euro under en period på tre år – följs. Det finns särskilda regler för beräkning av det stödbelopp som ingår i olika stödinstrument (lån, garantier), se ytterligare information i kapitel 4. Om gränsen på 200 000 euro överskrids, ta då reda på om stöd kan beviljas t.ex. med stöd av gruppundantagsförordningen. (se kapitel 6).
- 4) Ange** tydligt i stödbeslutet att det är fråga om de minimis-stöd, så att företaget kan meddela uppgifterna till andra stödmyndigheter när det senare frågas om dem (se ytterligare information i kapitel 5). Spara och bevara uppgifterna om stödbeslutet i 10 år.

2 För vilket slag av verksamhet kan de minimis-stöd beviljas?

Enligt de minimis-regeln kan i princip alla företag beviljas stöd. Med tanke på den praktiska tillämpningen av regeln är det dock viktigt att observera att **begreppet företag** som får stöd förstås rätt brett i EU-rätten. Definitionen är inte alls bunden till Finlands bolagslagstiftning eller till målen för företagsverksamhet (vinstsyftande eller icke-vinstsyftande). Det avgörande är **om organisationen bedriver ekonomisk verksamhet, där det är fråga om att erbjuda varor eller tjänster på en viss marknad**.⁸ Även icke-vinstsyftande organisationer såsom föreningar, innovationsförmedlare (teknologicenter och företagskuvöser) samt organisationer inom tredje sektorn omfattas således av EU:s regler om statligt stöd och de övre gränserna enligt de minimis-förordningen, om de är verksamma på en konkurrensutsatt marknad (och om de övriga förutsättningarna i artikel 107.1 i FEUF uppfylls). Med tanke statsstödsreglerna har det inte heller någon betydelse om aktörens juridiska ställning har förändrats under stödperioden - t.ex. från förening till företag - utan allt stöd som har beviljats för ekonomisk verksamhet räknas in i de minimis-kvoten.

I praktiken måste man alltid bedöma från fall till fall om stödmottagaren bedriver ekonomisk verksamhet eller inte. Icke-ekonomisk verksamhet, som statstödsreglerna inte tillämpas på är t.ex. myndighetsverksamhet inom den offentliga sektorn (t.ex. polis, gränsbevakning, trafiksäkerhet), erbjudande av utbildningstjänster (allmän grundläggande utbildning och examensinriktad utbildning) eller stöd för byggande av allmän infrastruktur, som utan hinder står till förfogande för alla (vattenledningsnät, vägbyggen).

En annan viktig omständighet som hänför sig till definitionen av företag är att den företagsspecifika övre gränsen på 200 000 euro endast

gäller s.k. **självständiga företag**, som kan fatta beslut som gäller dem själva. Idén är att undvika en situation där t.ex. ett de minimis-stöd som är riktat till flera verksamhetsställen inom samma företag gynnar moderföretaget och snedvrider konkurrensen. Denna avgränsning förutsätter att den som beviljar stödet känner till stödmottagarens ägandeförhållanden och företagsform. *På koncernnivå* behandlas *moder- och dotterbolag* samt *andelslag* i fråga om de minimis-stöd som ett företag och de stöd som de får räknas ihop. På motsvarande sätt behandlas också företagets olika verksamhetsställen vid beviljande av de minimis-stöd som ett enda företag⁹. S.k. *franchiseföretag* betraktas igen som självständiga stödmottagare, för vilka de minimis-stöd kan beviljas separat. Om stödmottagaren däremot är en förmedlande organisation, beräknas beloppet av de minimis-stödet separat för varje *slutlig stödmottagare*. Beroende på situationen kan den slutliga stödmottagaren vara antingen en förmedlande organisation eller de företag som understöds.

“

I praktiken måste man alltid bedöma från fall till fall om stödmottagaren bedriver ekonomisk verksamhet eller inte.

⁸ Enligt den vedertagna definitionen i rättslitteraturen avses med ekonomisk verksamhet *erbjudande av varor och tjänster på marknaden*.

⁹ Se EU-domstolens beslut C-382/99 om tolkningen av de minimis-regeln i fråga om bensinstationer i Nederländerna.

3 För vilket slag av verksamhet kan de minimis-stöd inte beviljas?

Undantagen från tillämpningsområdet för de minimis-regeln gäller huvudsakligen sektorer där det finns många små företag och där även ett litet offentlig stöd kan snedvrída konkurrensen. För dens skull tillämpas inom vissa sektorer ett lägre tak för de minimis-stödet och särskilda de minimis-förordningar. Dessutom har begränsningar i beviljandet av de minimis-stöd också införts enligt stödets ändamål med tanke på en fungerande inre marknad. Dessa exceptionella sektorer förtecknas nedan.

Sektorer där en lägre de minimis-gräns tillämpas:

1. **Sektorn för fiskeri och vattenbruk¹⁰:**
gränsen för de minimis-stöd är 30 000 euro under tre beskattningsår.
2. **Sektorn för primär produktion av jordbruksprodukter¹¹:**
gränsen för de minimis-stöd är 7500 euro under tre beskattningsår.
3. **Vägtransportsektorn:**
stödgränsen är 100 000 euro under tre beskattningsår.

Sektorer där verksamma företag inte alls kan beviljas de minimis-stöd:

4. **Sektorn för godstransport på landsväg:**
Stöd för anskaffning av fordon avsedda för godstransport till företag som utför godstransporter på landsväg för andras räkning.
5. **Stenkolssektorn**

6. **Stöd som är knutet till främjande av export eller exporterade volymer:**
Exempel på detta är stöd för upprättandet eller driften av ett distributionsnät eller för andra löpande utgifter som har samband med exportmarknadsföring eller annan exportverksamhet. Stöd kan inom ramen för dessa begränsningar dock beviljas även företag som bedriver export. Det väsentliga är att specificera stödets ändamål, så att det hänför sig till en viss investering eller någon annan löpande kostnadspost utan att ställa sådana villkor för stödet som begränsar företagets normala affärsverksamhet.
7. **Stöd för verksamhet där inhemska produkter gynnas på bekostnad av importerade produkter.**
8. **Stöd till företag i svårigheter:**
då måste det vara fråga om ett företag som hotas av företagsrening eller konkurs¹².

Exempel 1. Gäller den lägre de minimis-gränsen 100 000 euro för vägtrafiksektorn alla företagare oberoende av sektor, om stödet används för transportkostnader?

Svar:

Den särskilda de minimis-gränsen 100 000 euro gäller endast företag som utför godstransporter på landsväg och som erbjuder andra företag transporttjänster. Således är de minimis-gränsen för t.ex. ett bageriföretag som för egen räkning transporterar de produkter de tillverkat till konsumenterna 200 000 euro, även om stödet går till transportkostnader.

Exempel 2. I vilken situation kan jordbruksföretagare beviljas stöd med de minimis-taket 200 000 euro?

Svar:

Jordbrukssektorns egen de minimis-regel och stödtaket 7500 euro gäller endast tillverkning av jordbruksprodukter (t.ex. spannmålsskörd, packning av ägg osv.). De minimis-gränsen på 200 000 euro gäller däremot t.ex. skogsbruk samt bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, som i många fall påminner om normal kommersiell verksamhet. Kommissionen har i detta avseende bestämt att jordbruksföretagarens primärförsäljning till kunderna på gården betraktas som saluföring, om det sker i en särskild för ändamålet reserverad byggnad. Den som beviljar stöd bör i varje enskilt fall bedöma om verksamheten är primärproduktion eller ej. Om företagaren får stöd i enlighet med båda de minimis-förordningarna, får det sammanräknade stödbeloppet inte överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår.

¹⁰ Se kommissionens förordning (875/2007).

¹¹ Se kommissionens förordning (1535/2007). Stödtaket 200 000 euro tillämpas dock på bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter under vissa förutsättningar.

¹² Företag i svårigheter har definierats i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter, EUT 1.10.2004 C 244/2. Oavsett storlek anses ett företag befinna sig i svårigheter under följande omständigheter: a) om det är fråga om ett bolag som har förlorat över hälften av det teknade kapitalet och mer än en fjärdedel av detta kapital har förlorats under de senaste tolv månaderna eller b) om det är fråga om ett bolag som har förlorat över hälften av det bokföringsmässiga egna kapitalet och mer än en fjärdedel av detta kapital har förlorats under de senaste tolv månaderna, eller c) om det oberoende av bolagsform uppfyller villkoren i nationell lagstiftning för att vara föremål för ett kollektiv insolvensförfarande.

4 Kriterierna för beviljande av de minimis-stöd och säkerställandet av dem

Kriterierna för beviljande av de minimis-stöd är bundna till tidpunkten för beviljandet av stödet och stödtaket: ett företag kan beviljas högst 200 000 euro¹³ i stöd under det berörda beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren. Myndigheten ska med hjälp av förfarandena för de minimis-stöd (se kapitel 5) försäkra sig om att dessa stöd-kriterier uppfylls. I praktiken ska den stödbeviljande myndigheten av företaget begära en utredning om tidigare beviljade stödbelopp samt på motsvarande sätt meddela företaget det de minimis-stödbelopp som har beviljats. Iakttagandet av dessa förfaranden förutsätter av myndigheten bl.a. kännedom om sätten att beräkna stödbeloppen inom olika stödformer. Nedan granskas bl.a. dessa faktorer närmare.

4.1 Vad avses med en period på tre år?

När de minimis-stöd beviljas ska stödmyndigheten fastställa beloppet av det de minimis-stöd som har beviljats företaget under en period på tre år för att säkerställa att stödet inte överstiger 200 000 euro. Med en period på tre år avses i praktiken företagets innevarande beskattningsår och de två föregående beskattningsåren. Treårsperioden börjar det beskattningsår då myndigheten för första gången *har beviljat* företaget stöd; dagen för utbetalningen av stödet har ingen betydelse. Eftersom definitionen av de minimis-stöd är ett begrepp som rör sig i tiden, kan det bli plats i "de minimis-kvoten" årligen beroende på tidpunkten för beviljandet av stödet.

Vid granskningen av det totala stödbeloppet beaktas alla offentliga stöd som de nationella, regionala eller lokala myndigheterna har beviljat.

Exempel 3:

Myndigheten överväger i november 2010 att bevilja ett direkt understöd till ett företag vars årliga räkenskapsperiod är 1.1.-31.12. Enligt företagets egen uppgift har det under sina tidigare räkenskapsperioder fått de minimis-stöd som följer:

- 25.12.2008 beviljades direkt stöd på 100 000 euro, stödet betalades ut 12.1.2009
- 25.12.2009 beviljades direkt stöd på 100 000 euro, stödet betalades ut 12.1.2010

Hur mycket kan företaget beviljas i de minimis-baserat stöd i december 2010?

Svar:

Eftersom företaget under de två föregående beskattningsåren har beviljats det belopp på 200 000 euro som de minimis-gränsen tillåter, är det inte möjligt att bevilja stöd i december 2010. Det blir plats i de minimis-kvoten under den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2011, vilket betyder att de minimis-stöd följande gång kan beviljas i januari 2011 till ett belopp av högst 100 000 euro.

Ett företag kan beviljas högst 200 000 euro i stöd under det berörda beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren.

4.2 Stödbelopp och stödform

Förutom stödets tidsdimension måste stödmyndigheten på förhand noggrant kunna räkna ut *beloppet av det stöd* som ingår i stödåtgärden för att tröskelvärdet 200 000 euro enligt de minimis-förordningen ska kunna iakttas. Vid granskningen av det totala stödbeloppet beaktas alla offentliga stöd som de nationella, regionala eller lokala myndigheterna har beviljat. *Stödets form*¹⁴ har ingen betydelse: fastän den vanligaste stödformen torde vara en direkt penningprestation, finns det skäl att beakta att t.ex. en prissättning som understiger marknadspriset omfattas av stödbegreppet. De minimis-förordningen tillämpas endast på s.k. *genomsynliga* stödinstrument. Ett stöd är genomsynligt när det är möjligt att räkna ut det exakta stödbeloppet utan att någon riskbedömning behöver göras. Genomsynliga stödformer är t.ex. direkta understöd samt lån och garantier under vissa förutsättningar. Däremot betraktas ett riskkapitallån eller ett stöd i form av kapitaltillskott i princip inte som ett genomsynligt stöd – om inte kapitaltillskottsbeloppet understiger de minimis-gränsen – eftersom det vid den tidpunkt då stödet beviljas inte är möjligt att tillförlitligt bedöma om investeringen kommer att ge vinst eller om den eventuellt helt kommer att gå förlorad.

Hur beräknas då stödbeloppet om det förekommer att olika slag av stöd? När de minimis-tröskelvärdet räknas ut uttrycks stödbeloppet som bruttototal (före skatt), dvs. som s.k. bruttobidragsekvivalenter. I det enklaste fallet är beloppet av det stöd som betalas ut i en post detsamma som stödets bruttobelopp. Om ett stöd **däremot betalas ut i flera poster** eller om det beviljas i form av **lån eller garantier**, diskonteras stödbeloppet till det värde det hade vid den tidpunkt då det beviljades med användning av den referensränta som kommissionen har fastställt¹⁵. Tabellen på sidan 17 tar upp huvudreglerna för beräkningen av stödbeloppet. Dessa regler genomgås nedan mer detaljerat.

14 Sådana mindre uppenbara former av statligt stöd är t.ex. en underprissatt fastighetshyra eller ett underprissatt försäljningspris, en överprissatt annan köpesumma, ensamrätt till infrastruktur eller infrastruktur som avviker från det normala, befrielse från eller lättnad i förpliktelser, bl.a. nedsatt avloppsvattenavgift, myndigheters köpförbindelse, uppdrag eller upphandling utan konkurrensutsättning.

15 Kommissionen publicerar uppgiften om gällande referensränta på sin webbplats på adressen: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html.

Huvudreglerna för beräkning av de minimis-stödet:

- 1. Direkta understöd:**
Stödbeloppet är detsamma som beloppet av hela understödet.
- 2. Lån:**
Stödbeloppet är skillnaden mellan marknadsräntan och den ränta som företaget betalar diskonterad till den tidpunkt då lånet beviljades.
- 3. Garantier:**
 - a. Garantiordningar: som stödbelopp räknas $2/15$ (ca 13,3 %) av det lånekapital som är föremål för garantin.
 - b. Individuella garantier till små och medelstora företag: stödbeloppet beräknas som skillnaden mellan garantiavgiften till marknadspris (s.k. säkerhetsavgift) och den nedsatta garantiavgiften.
 - c. Individuella garantier till stora, små och medelstora företag: stödbeloppet beräknas som ränteskillnaden mellan lånet till marknadspris och det lån som erhållits med hjälp av garantin.
- 4. Kapitaltillskott eller riskkapitalinvesteringar:**
Räknas i sin helhet som stöd.

4.2.1 Beräkningen av beloppet av de minimistöd som beviljats i form av lån

Om myndigheten beviljar ett företag lån med en ränta som understiger marknadspriset, utgör skillnaden mellan marknadsräntan och den ränta företaget betalar räntestöd för stödmottagaren. Lånens stöd-element beräknas som skillnaden mellan marknadsräntan och den faktiska låneräntan på så sätt att lånets årliga betalningsposter diskonteras till sitt värde vid den tidpunkt då stödet beviljades. Förenklat innebär detta nedan beskrivna kalkyl, där den första termen i summan motsvarar stödbeloppet för det första året enligt dagens penningvärde, den andra termen stöd-elementet för det andra året osv. Den totala summan är sålunda nuvärdet av den ränteförmån som företaget får.

Stödbeloppet =

$$\text{Lånebelopp} \times \frac{\text{Ränteförmån}}{(1 + \text{Diskonteringsränta})} + \text{Lånebelopp} \times \frac{\text{Ränteförmån}}{(1 + \text{Diskonteringsränta})^2} + \dots + \text{Lånebelopp} \times \frac{\text{Ränteförmån}}{(1 + \text{Diskonteringsränta})^n}$$

I praktiken kan stödbeloppet räknas ut genom att man jämför den ränta som företaget betalar med marknadsräntan eller, om denna inte finns tillgänglig, med den referensränta publicerad på kommissionens webbplats, som var i kraft vid den tidpunkt då lånet beviljades. Om marknadsräntan är bekant (t.ex. i ett projekt där privata finansinstitut är med) kan den som sådan utnyttjas vid beräkningen av stödbeloppet. Till kommissionens jämförelseränta adderas däremot företagets premie som är beroende av företagets kreditbetyg och säkerheter enligt tabell 1¹⁶. Kreditvärderingen behöver inte vara utförd av ett officiellt internationellt kreditvärderingsinstitut, utan den kan basera sig på den inhemska långivarbankens egen värdering. I princip tillämpas på nya företag en riskpremie på minst fyra procent.

¹⁶ Kommissionens referensränta publiceras varje månad på kommissionens webbplats på adressen: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html

Se ytterligare information om en översyn av metoden för att fastställa referens- och diskonteringsräntor (EUT C14, 19.1.2008).

Tabell 1.

Kreditvärdighetskategorier och säkerhetsnivåer som används vid fastställandet av stöd-element i lån

Företagets kreditbetyg	Säkerheter, förlustandel		
	Bra, högst 30 %	Vanliga 31-59 %	Svaga över 60 %
Mycket bra (AAA-A)	60	75	100
God (BBB)	75	100	220
Tillfredsställande (BB)	100	220	400
Svag (B)	220	400	650
Dålig/Företaget är i ekonomiska svårigheter (CCC eller sämre)	400	650	1000

Exempel 4:

Myndigheten överväger i augusti 2010 att bevilja ett företag ett femårigt lån på en miljon euro med en fast ränta på 0,5 procent. Företagets räkenskapsperiod är kalenderåret, kreditbetyget tillfredsställande och säkerhetsnivån god. Företaget amorterar lånet med 200 000 euro per år utan amorteringsfria år.

Kan lånet beviljas inom ramen för de minimis-regeln, när företaget enligt sin uppgift redan tidigare har fått de minimis-stöd till ett värde av 140 000 euro?

Beräkningen av stödbeloppet:

1) Bestäm referensräntan (referensränta + risktillägg)

(antagande: marknadsräntan är inte bekant).

- a. Sök på kommissionens webbplats upp den **referensränta** för Finland som gäller vid tidpunkten för beviljandet av lånet, 1,24 %..

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html

- b. Fastställ ett **risktillägg** som motsvarar företagets kreditbetyg och säkerhetsnivå (enligt tabellen på föregående sida). I exempelfallet är kreditbetyget tillfredsställande, säkerhetsnivån god – premien som ska adderas till referensräntan är 1 %. Den marknadsmässiga referensräntan är således 2,24 % och företagets ränteförmån för lånet alltså 1,74 % (2,24-0,5).

2) Beräkna lånets stödelement genom att diskontera stödet till sitt värde vid tidpunkten för beviljandet. Som diskonteringsränta används den av kommissionen fastställda diskonteringsräntan, utökad med 100 baspunkter. Stödbeloppet beräknas på följande sätt:

År	Beräkningen av stödelementet	Stödelement totalt
1:a året	$(100\ 0000 * 0,0174) / 1,0224$	17 018,80 euro
2:a året	$(800\ 000 * 0,0174) / 1,0224^2$	13 316,70 euro
3:e året	$(600\ 000 * 0,0174) / 1,0224^3$	9 768,70 euro
4:e året	$(400\ 000 * 0,0174) / 1,0224^4$	6 369,80 euro
5:e året	$(200\ 000 * 0,0174) / 1,0224^5$	3 115,10 euro
Lånestöd totalt		49 589,20 euro
Tidigare de minimis-stöd		140 000,00 euro

De minimis-stöd totalt

189 598,20 euro

Svar:

Av kalkylen framgår det att det sammanräknade stödelementet i det lån som har beviljats företaget är 49 589 euro. Fastän företaget tidigare har fått de minimis-stöd, kan myndigheten således bevilja företaget lånet i fråga, eftersom stödtaket på 200 000 euro inte överskrids.

Om lånet innehåller amorteringsfria perioder, ska dessa beaktas i kalkylen. För kontrollen av de minimis-stödet betyder en amorteringsfri period i praktiken att stödbeloppet ökar. I ovan nämnda exempelfall skulle en amorteringsfri låneperiod på ett år innebära att stödelementet ökar till 57 731,8 euro (se kalkylen nedan i tabell 2).

Tabell 2.

Hur ett amorteringsfritt år påverkar stödbeloppet

År	Beräkningen av stödelementet	Stödelement totalt
1:a året	$(100\ 0000 * 0,0174) / 1,0224$	17 018,80 euro
2:a året amorteringsfritt	$(100\ 0000 * 0,0174) / 1,0224^2$	16 645,90 euro
3:e året	$(750\ 000 * 0,0174) / 1,0224^3$	12 210,90 euro
4:e året	$(500\ 000 * 0,0174) / 1,0224^4$	7 962,30 euro
5:e året	$(250\ 000 * 0,0174) / 1,0224^5$	3 893,90 euro

Lånestöd totalt

57 731,80 euro

4.2.2 Beräkningen av beloppet av de minimis-stöd som beviljats i form av garantier

En garanti av en offentlig myndighet sammanhänger vanligtvis med ett lånearrangemang, där förmånstagaren är låntagaren, vars risk minskar på grund av garantin. I praktiken får låntagaren tack vare den offentliga sektorns lånegaranti en ränta på sitt lån som understiger marknadspri-set eller möjlighet att ge mindre säkerheter. För beräkningen av stödbeloppet av de minimis-stöd som har beviljats i form av garantier finns tre alternativa metoder, som nedan presenteras närmare. En förutsättning för utnyttjandet av alla dessa beräkningsmetoder är att lånet inte heller för kreditgivaren får vara helt riskfritt – den offentliga sektorns garanti får täcka högst 80 procent av det totala lånebeloppet¹⁷.

Alternativ 1:
beräkning av garantins stödelement med den s.k. 13-procents-regeln (lämpar sig för garantiordningar, som stöder stora och/eller små och medelstora företag)¹⁸.

I fråga om garantisystem kan stödbeloppet beräknas enligt den 13-procentsregel som tas upp i de minimis-förordningen.

Enligt den regeln kan stödbeloppet beräknas på följande sätt för ett lån på en miljon euro:

$$2/15 (= 13,3 \%) \times 1\,000\,000 \text{ EUR} = 133\,333 \text{ euro}$$

Stödåtgärder som beräknats med denna formel kan hänföra sig till såväl stora som små och medelstora företag. För att de minimis-gränsen 200 000 euro inte ska överskridas, kan lånets garanterade andel vara högst 1,5 miljoner euro. Eftersom garantin får täcka högst 80 procent av lånet, ska det totala lånebeloppet vara minst 1,875 miljoner euro. För företag som är verksamma inom vägtransportsektorn kan garantin, i överensstämmelse med den lägre de minimis-gränsen 100 000 euro, täcka högst 750 000 euro av lånekapitalet (totalt lånebelopp minst 0,9375 miljoner euro).

Alternativ 2:
Beräkning av garantins stödelement med hjälp av kommissionens garantiavgiftstabell (lämpar sig för beräkning av stödbeloppet i en garanti som har beviljats små och medelstora företag). Stödelementet i en garanti som har beviljats ett enskilt litet eller medelstort företag kan i sin tur lätt beräknas med utnyttjande av den garantiavgiftstabell som kommissionen publicerar (se bilaga 1). Av tabellen framgår de minsta möjliga garantiavgifterna (s.k. säkerhetsavgifter) enligt företagets kreditkvalitet. Avgifterna innehåller inte statligt stöd utan är helt marknadsmässiga. Om kreditbetyg saknas tillämpas på nystartade företag en årsavgift på minst 3,8 %¹⁹. I praktiken kan talen i tabellen användas som referensvärden vid beräkningen av stödelementet i en garanti, när garantiavgiften innehåller statligt stöd och är mindre de angivna talen. Stödbeloppet beräknas då som skillnaden mellan avgiften i tabellen och den avgift som tas ut hos företaget. Om garantin gäller över ett år, diskonteras de årliga skillnaderna till värdet vid den tidpunkt då garantin beviljades (se närmare exempel 5).

Alternativ 3:
Beräkning av garantins stödelement som ränteskillnad (lämpar sig för beräkning av stödbeloppet i garantier som har beviljats små och medelstora företag och stora företag). I fråga om en individuell garanti kan stödbeloppet också beräknas som skillnaden mellan garantins marknadspris och det pris som faktiskt har betalats för den. Om motsvarande garanti inte kan fås på marknaden, kan stödandelen beräknas enligt samma principer som i stödkalkylen för lånet i exempel 4. I så fall utgörs det offentliga stödets andel av den ränteförmån som låntagaren har fått med hjälp av garantin (minskad med eventuella garantiavgifter). Om marknadsräntan inte kan uppskattas, kan i beräkningen av stödelementet fortsättningsvis utnyttjas den referensränta som kommissionen publicerar på sin webbplats, så att till referensräntan adderas det risktillägg enligt företagets kreditvärdighet som anges i tabell 1. Stödelementet i garantier som sträcker sig över ett år får man genom att räkna ihop de årliga stödbeloppens nuvärden för hela lånetiden.

¹⁷ För ytterligare information se kommissionens tillkännagivande om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd i form av garantier. EUT 20.6.2008 C155. Om garantin täcker över 80 procent, kan stödet inte beviljas enligt de minimis-förordningen, utan det ska anmälas till kommissionen. I praktiken godkänner kommissionen en garantiandel som är större än så endast i exceptionella fall, t.ex. enligt SGEI-beslut. (842/2005).

¹⁸ Se artikel 2.4 d i de minimis-förordningen (1998/2006).

¹⁹ Se avsnitt 3:3 i kommissionens tillkännagivande om garantier: denna avgift kan dock inte vara mindre än den avgift som ska tillämpas på företagets moderbolag.

Exempel 5.

Stödmyndigheten planerar att garantera ett litet företags investeringslån, som uppgår till 1 000 000 euro. Garantiaavgiften är 0,8 procent och garantin täcker 80 procent av lånebeloppet. Lånetiden är 5 år.

Hur beräknas det stödbelopp som ingår i garantin, om det är fråga om

- 1) en individuell garanti till ett nystartat litet företag
- 2) garanti som beviljats ett litet företag inom ramen för en garantiordning

1) Om det är fråga om ett individuellt stöd till ett litet företag, beräknas stödelementet med utnyttjande av kommissionens garantiavgiftstabell (bilaga 1) som följer:

a. **Ta reda på referensavgiften för garantin:** eftersom den av kommissionen fastställda marknadsmässiga garantiavgiften för ett nystartat företag är 3,8 procent, är företagets förmån i form av en lägre garantiavgift 3,0 procent per år.

b. **Beräkna stödelementet:** det därigenom erhållna årliga underskottet i garantiavgiften diskonteras till sitt värde vid tidpunkten för beviljande av stödet med utnyttjande av kommissionens gällande referensränta (utökad med en marginal på 100 baspunkter) som diskonteringsränta:

År	Beräkningen av stödelementet	Stödelement totalt
1:a året	$(1\ 000\ 000 * 0,03) / 1,0224$	29 342,70 euro
2:a året	$(800\ 000 * 0,03) / 1,0224^2$	22 959,90 euro
3:e året	$(600\ 000 * 0,03) / 1,0224^3$	16 842,60 euro
4:e året	$(400\ 000 * 0,03) / 1,0224^4$	10 982,40 euro
5:e året	$(200\ 000 * 0,03) / 1,0224^5$	5 370,90 euro
Stöd totalt		85 498,50 euro

Garantins stödelement är således 85 498,50 euro.

2) Om garantin har beviljats som en del av en garantiordning, skulle det också ha varit möjligt att räkna enligt 13-procentsregeln ($13,3\ \% \times 1\ 000\ 000 = 133\ 000$ euro) och stödbeloppet skulle då ha uppgått till 133 000 euro. I praktiken kan stödmyndigheten välja den beräkningsmetod som passar bäst i en given situation.

4.2.3 Beräkningen av de minimis-stöd som beviljats i form av kapitaltillskott

Kapitaltillskott och riskkapitalinvesteringar räknas i sin helhet som de minimis-stöd, eftersom det inte på samma sätt som ovan i fråga om lån och garantier är möjligt att på förhand beräkna det stödelement som ingår i dem utan att göra en exakt riskbedömning. Därför betraktas riskkapitalinvesteringar i sin helhet som de minimis-stöd. Om myndigheten riktar en kapitalinvestering på t.ex. 200 000 euro till ett företag, kan företaget följande gång beviljas stöd enligt de minimis-regeln först under det tredje beskattningsåret efter den dag stödet beviljades.

För beräkningen av stödbeloppet av de minimis-stöd som har beviljats i form av garantier finns tre alternativa metoder.

5 Hur beviljas de minimis-stöd i praktiken?

Beviljandet av de minimis-stöd förutsätter att stödmyndigheten innan stödbeslutet fattas samt därefter iakttar följande kontrollförfaranden:

1. **Myndigheten ska innan stödet beviljas ta utreda om företaget har fått något annat de minimis-stöd under det berörda beskattningsåret eller under de två föregående beskattningsåren.** Utredningen ska begäras hos stödsökanden i skriftlig eller elektronisk form. Vid granskningen av det totala stödbeloppet beaktas allt offentligt de minimis-stöd som företaget har fått (inkl. stöd som har beviljats av kommuner, närings-, trafik- och miljöcentraler och arbets- och näringsbyråer samt EU-finansiering).

Nytt de minimis-stöd kan beviljas först när denna utredning har gjorts. Om stödmyndigheten efter utredningen märker att ett nytt stödbeslut innebär att stödtaket på 200 000 euro överskrids, kan stöd inte beviljas i enlighet med de minimis-förordningen. Om det inte går att minska stödbeloppet så att det motsvarar de minimis-kvoten, kan stödmyndigheten alternativt undersöka om stödet kan beviljas enligt gruppundantagsförordningen eller genom anmälningsförfarande (se figur 1 ovan). Om företaget för samma kostnader också får något annat stöd än de minimis-stöd, är det nödvändigt att säkerställa att beviljandet av de minimis-stöd inte leder till att det stödtak som har bestämts för detta andra stöd överskrids.

Det företag som får stöd har skäl att säkerställa att det stöd som myndigheten beviljat är förenligt med unionens regler om statligt stöd.

2. Beslutet om de minimis-stöd²⁰ fattas alltid separat för varje företag. I stödbeslutet/dokumentet (t.ex. hyresavtal) ska företaget skriftligen meddelas följande

- a. Att det är fråga om de minimis-stöd
- b. Beloppet av det stöd som beviljas (som har beräknats enligt ovan nämnda principer)
- c. De minimis-förordningens fullständiga namn samt hänvisning till det nummer av den officiella tidningen där förordningen har publicerats. Hänvisningen kan t.ex. vara:

"Stödet, vars belopp är X euro, beviljas som stöd av mindre betydelse, det vill säga s.k. de minimis-stöd. Vid beviljande av stöd följs kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 av den 15 december 2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse. (Publicerad i EUT nr L 379, 28.12.2006.)"

3. Efter stödbeslutet ska den myndighet som har beviljat de minimis-stödet **samla ihop, spara och bevara alla uppgifter och dokument som gäller tillämpningen av de minimis-förordningen** i tio år räknat från den dag stödet beviljades. De bevarade dokumenten ska innehålla alla uppgifter för att visa att kraven i de minimis-förordningen har uppfyllts.

5.1 Kontroll av de minimis-stöd och rättsskyddet för konkurrenterna till företag som fått stöd

I Finland finns tillvidare inte något koncentrerat kontrollsystem för de minimis-stöden, utan stödmottagaren ska vid tillfrågan på ovan beskrivet sätt meddela de stödbeviljande myndigheterna hur mycket som tidigare har beviljats i de minimis-stöd. Om stödmyndigheten medvetet eller omedvetet beviljar stöd mot de minimis-regelns principer (stöd-

beloppet har inte granskats, stödet överstiger den tillåtna gränsen, stödmottagaren informeras inte om de minimis-stödets belopp osv.), är det i princip fråga om ett olagligt stöd. Om kommissionen misstänker sådant missbruk i samband med ett de minimis-stöd, har den rätt att få till sitt förfogande alla dokument i anslutning till stödbeslutet inom ramen för den tioåriga förvaringstiden. I praktiken kontaktar kommissionen arbets- och näringsministeriet, som i egenskap av samordnande myndighet för frågor som gäller statligt stöd sänder förfrågan vidare till den som har beviljat stödet.

Även konkurrenterna till företag som fått stöd har rätt att antingen lämna in klagomål till Europeiska kommissionen om ett förmodat olagligt stöd eller föra saken till en nationell domstol. Fastän de nationella domstolarna inte har behörighet att bedöma stödets förenlighet med den gemensamma marknaden, ska de ändå säkerställa att anmälningsförfarandet för stöden har varit korrekt. Om anmälningsförfarandet har försumrats, ska kommissionen eller den nationella domstolen i regel bestämma att det olagliga stödet återkrävs med ränta. Om kommissionen i efterhand godkänner ett olagligt beviljat stöd är stödmottagaren skyldig att betala ränta för den tid regelstridigheten har varat. För kommissionens befogenheter i återkravsfall ska en återkravstid på tio år gälla. Företaget kan också få rätt till skadestånd om en konkurrent har fått ett olagligt stöd.

Det företag som får stöd har skäl att säkerställa att det stöd som myndigheten beviljat är förenligt med unionens regler om statligt stöd. Enligt huvudregeln berättigar ett olagligen beviljat stöd inte till skadestånd, eftersom företagen oavsett storlek ska vara medvetna om de förpliktelser statstödsreglerna medför. Ett olagligt stöd kan också överföras på en ny ägare till följd av företagsköp²¹.

²⁰ Om projektet genomförs i mindre omfattning än planerat och det betalas ut ett mindre de minimis-stöd än avsett, kan den myndighet som beviljar stödet meddela företaget ett beslut om ändring av de minimis-stödet. Då kan företaget när det senare tillfrågas meddela stödmyndigheten det rätta beloppet av det de minimis-stöd som det har fått.

²¹ Stödet återkrävs i princip hos de företag som har haft faktisk nytta av stödet. Se närmare punkterna 32–35 i kommissionens tillkännagivande (2007/C272/05).

5.2 Kumulering av de minimis-stöd

Regeln för företagsspecifik kumulering:

De minimis-stöden är företagsspecifika och de kumuleras endast med andra de minimis-stöd. Om myndigheten med iakttagande av ovan beskrivna förfaranden har säkerställt att det totala beloppet av stöden inte överstiger 200 000 euro, är det möjligt att bevilja stöd. Om det sammanlagda beloppet av stöden överstiger 200 000 euro, kan de minimis-stöd inte beviljas ens till den del stödet inte överskrider stödtaket²².

Regel för projektspecifik kumulering:

Stöd som beviljats enligt stödordningar som kommissionen har godkänt och enligt gruppundantagsförordningen påverkar inte de minimis-kvoten 200 000 euro. Däremot kan de minimis-stöd inte beviljas för samma stödberättigande kostnader, om det leder till att de projektspecifika högsta tillåtna stödnivåerna som fastställts i kommissionens beslut eller i gruppundantagsförordningen överskrids. Eftersom ett företag emellertid ofta har flera projekt på gång, utgör uppnåendet av stödnivån inom ett projektområde inget hinder för beviljande av de minimis-stöd för kostnaderna inom ett annat projekt.

Exempel 6.

Företaget har två enmiljonsprojekt på gång. Den högsta tillåtna stödnivån för projekten är enligt gruppundantagsförordningen 30 %, och för projekten har erhållits offentlig finansiering från närings-, trafik-, och miljöcentralen som följer:

	Projekt 1	Projekt 2
Högsta tillåtna stödnivå (stödbelopp per projektets stödberättigande kostnader)	30 %	30%
Projektets storlek	1 mn euro	1 mn euro
Offentlig projektfinansiering (närings-, trafik- och miljöcentralen)	0,3 mn euro	0
Projektets stödnivå	30 %	0
De minimis-stöd som beviljats företaget	0	

Kan företaget beviljas de minimis-stöd, när företaget meddelar att det inte alls har fått de minimis-stöd under en period på tre år?

Svar:

Det offentliga stödet som har beviljats på projektnivå påverkar inte de minimis-kvoten, dvs. företaget kan fortfarande beviljas 200 000 euro i de minimis-baserat stöd, om det inte leder till att den projektspecifika högsta tillåtna nivån överskrids. I fråga om projekt 1 är stödkvoten redan fylld, dvs. för detta projekt kan de minimis-stöd inte längre beviljas. Däremot kan de minimis-stöd beviljas t.ex. för projekt 2 eller för någon annan verksamhet vid företaget.

5.3 EU:s strukturfondsmedel och de minimis-stöd

Om strukturfondsmedel från EU tillsammans med en nationell finansieringsandel kanaliseras till sådana företagsprojekt som uppfyller kriterierna för statligt stöd, ska också den totala finansieringen följa EU:s regler om statligt stöd²³. T.ex. då de minimis-stöd beviljas beaktas den andel offentligt stöd som erhållits under tre beskattningsår samtidigt som ovannämnda regler och förfaringsätt i samband med de minimis-stödet iakttas.

Eftersom företagen ofta beviljas stöd med strukturfondsmedel via förmedlande organisationer, ska den myndighet som fattar stödbeslutet utreda hur stödet fördelas mellan den förmedlande organisationen och de övriga företagen som får stöd. På motsvarande sätt är den som beviljar stöd också skyldig att kontrollera stödet – meddela stödbeloppet till stödmottagaren och spara dokumenten.

I alla situationer kanaliseras det offentliga stöd som har beviljats ur strukturfonderna dock inte nödvändigtvis vidare. En sådan situation kan komma i fråga t.ex. då stöd beviljas endast för allmän projektberedning eller kostnader för samordningen av ett projekt. Då uppskattas det beviljade stödet ur de minimis-synvinkel endast på förmedlarorganisationens nivå.

22 Om ett företag t.ex. i fjol fick ett stöd på 150 000 euro och det i år beviljas ett stöd på 100 000 euro, gäller återkravskyldigheten hela stödet på 100 000 euro, inte den del som överskrider det högsta tillåtna stödbeloppet.

23 Artikel 54 i rådets förordning (1083/2006). Den myndighet som beviljar stöd ska alltid från fall till fall bedöma om det är fråga om en åtgärd som omfattas av reglerna om statligt stöd.

6 Alternativa sätt att bevilja statligt stöd:

gruppundantag och förhandsanmälningsförfarande

Om en åtgärd som myndigheten har förberett inte kan beviljas inom ramen för de minimis-förordningen (kvoten för de minimis-stöd räcker inte till, åtgärden hör inte till förordningens tillämpningsområde), ska stödet anmälas till kommissionen eller beviljas genom ett förfarande enligt gruppundantagsförordningen (se figur 1.)

Enligt den allmänna gruppundantagsförordningen (800/2008) är följande stödåtgärder undantagna från förhandsanmälningskyldigheten:

- stöd till små och medelstora företag
- stöd till forskning och innovation
- regionutvecklingsstöd
- stöd till utbildning
- sysselsättningsstöd
- stöd i form av riskkapital
- stöd till miljöskydd samt
- stöd som främjar företagande.

Om en planerad stödåtgärd hör till någon av dessa grupper samt uppfyller de principer som föreskrivs i gruppundantagsförordningen, ska stödmyndigheten i efterhand (inom 20 arbetsdagar) rapportera till kommissionen om ibruktagandet av stödet. Om stödet däremot inte uppfyller förutsättningarna i gruppundantagsförordningen ska kommissionen underrättas om stödet på förhand enligt artikel 108.3 i EU-fördraget.

Såväl förhandsanmälan som anmälan i efterhand enligt gruppundantagsförordningen sänds till kommissionen via internet (i det s.k. SANI-

systemet) på ett elektroniskt standardformulär. I Finland ansvarar gruppen för konkurrenspolitik vid arbets- och näringsministeriet för administreringen av systemet och för anvisningarna om anmälningsprocessen²⁴. Den myndighet som planerar en stödåtgärd har skäl att kontakta gruppen i god tid innan stödet beviljas. Dessutom bör myndigheten vara beredd på att behandlingen av förhandsanmälda stödåtgärder i kommissionen vanligtvis tar 5–6 månader, även om vissa stödtyper – åtgärder som baserar sig på kommissionens riktlinjer eller etablerad beslutspraxis – också snabbare kan få ett godkännande²⁵.

24 Se också statsrådets förordning om de förfaranden som ska följas när statligt stöd anmäls till kommissionen (89/2011) samt lagen om tillämpning av vissa av Europeiska gemenskapernas bestämmelser om statligt stöd (300/2001).

25 Ytterligare information ges av arbets- och näringsministeriet samt i kommissionens tillkännagivande om ett förenklat förfarande för handläggning av vissa typer av statligt stöd. EUT C 136, 16.6.2009.

Anmälan om statligt stöd sänds till kommissionen på ett standardformulär via ett elektroniskt system som administreras av arbets- och näringsministeriet.

Marknadsmässiga garantiavgifter²⁶ (säkerhetsavgifter) för beräkning av stödelementen i garantier för små och medelstora företag

Kreditkvalitet	Standard & Poor's	Fitch	Moody's	Årlig säkerhetsavgift
Högsta kvalitet	AAA	AAA	Aaa	0,4 %
Mycket stark betalningskapacitet	AA + AA AA -	AA + AA AA-	Aa 1 Aa 2 Aa 3	0,4 %
Stark betalningskapacitet	A + A A -	A + A A -	A 1 A 2 A 3	0,55 %
Tillräcklig betalningskapacitet	BBB + BBB BBB	BBB + BBB - BBB	Baa Baa 2 Baa 3	0,8 %
Betalningskapaciteten sårbar för negativa omständigheter	BB + BB	BB + BB	Ba 1 Ba 2	2,0 %
			Ba 3 B 1	3,8 %
Betalningskapaciteten försvagas sannolikt av negativa omständigheter	B B -	B B -	B 2 B 3	6,3 %
Betalningskapaciteten är beroende av fortsatt gynnsamma förhållanden	CCC + CCC CCC - CC	CCC + CCC CCC - CC C	Caa 1 Caa 2 Caa 3	Ingen årlig säkerhetsavgift är möjlig
Saknar helt eller nästan helt betalningsförmåga	SD D	DDD DD D	Ca C	Ingen årlig säkerhetsavgift är möjlig

²⁶ Se tabellen i Europeiska unionens officiella tidning C244, 25.9.2008.

Exempel på stödordningar i Finland som baserar sig på de minimis-förordningen²⁷

Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

Finnvera (produkter som kan innehålla de minimis-stöd)

Lagen om statens specialfinansieringsbolag (443/1998) och lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit- och borgensverksamhet (445/1998)

- minilån, företagarlån till kvinnor, småföretagsborgen
- internationaliseringslån, internationaliseringsborgen
- driftskapitallån
- lån till stora företag
- företagarlån i vissa situationer
- Finnveraborgen: för kredit, konto med kredit, bankgarantier osv.
- konjunkturlån och konjunkturborgen
- miljöborgen

Uppfinningsstiftelsen

Stöd för utveckling och kommersialisering av en innovativ produkt eller tjänst.

Tekes

Statsrådets förordning om finansiering av forskning, utveckling, och innovation (298/2008)

- de minimis-stöd för företag
- finansiering i initialfasen i nystartade innovativa företag (direkt understöd).

Övriga företagsstöd som innehåller de minimis-stöd

- understöd för utvecklande av företag²⁸ (lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 1336/2006)
- regionalt transportstöd (statsrådets förordning om regionalt transportstöd 21/2009)²⁹
- startpeng (5 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice 1295/2002)
- lönesubvention (1 a § i lagen om offentlig arbetskraftsservice 1295/2002).

Finansministeriets förvaltningsområde

- skogsavdrag (55 och 43 c § i inkomstskattelagen)
- lagen om punktsskatt på sötsaker, glass och läskedrycker (1127/2010): skattebehandlingen av småskalig produktion av sötsaker, läskedrycker och glass.

Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

- investeringsstöd för företag (jordbruksföretag och företag med mindre än 10 årsverken)
- startstöd för företag (som ovan)
- stöd för utveckling av företag (som ovan)
- stöd för utbildningsprojekt (odlare, företag och andra utvecklare)
- stöd för samordningsprojekt (som ovan)
- stöd för utvecklingsprojekt (som ovan).

Utrikesministeriets förvaltningsområde

Statsunderstödslagen (688/2001)

- projektförberedelse i små och medelstora företag
- affärspartnerskapsprogrammet Finnpartnership

²⁷ Förteckningen är inte uttömmande och innehåller inte t.ex. stöd från kommuner eller samkommuner.

²⁸ Innehåller flera understödformer: beviljande av understöd för lönekostnader för den första arbetstagaren, understöd för utvecklande av företagets verksamhetsmiljö, beviljande av understöd för investeringar som görs av bybutiker, ett litet företags lönekostnader och andra omkostnader, förberedande finansiering för forsknings- och utvecklingsåtgärder, andra utvecklingsåtgärder, understöd för utvecklande av företag avsett för investeringar (understöd för mikroföretag på stödområde III).

²⁹ De minimis-stöd beviljas i följande fall: 1) Transporter som börjar i landskapet Norra Savolax, Saarijärvi-Viitasaari ekonomiska region, Kautsby ekonomiska region eller inom den tidigare kommunen Ullavas område. 2) transportstöd för förädlade jordbruksprodukter i första bearbetningsledet enligt bilaga I till EG-fördraget, 3) stöd för skärgårdstransporter.

Begrepp som används i guiden

Allmänna (statliga) medel =

För att uppfylla EU-rättens kriterium för statligt stöd (artikel 107.1 i FEUF) ska stödet härröra från "statliga medel". Som statliga medel betraktas i princip stöd som har beviljats ett företag av den offentliga sektorn, dvs. staten, en kommun, en samkommun eller vilken som helst annan offentlig aktör eller ett stöd som härrör sig från ett sådant stöd.

Anmälningförfarande =

Kommissionens övervakning av statliga stöd baserar sig på (artikel 108.3 i FEUF) ett s.k. anmälningförfarande, enligt vilket medlemsstaterna i regel ska underrätta kommissionen om sina stödplaner innan stödet beviljas. Stödåtgärden får inte genomföras förrän kommissionen har godkänt det statliga stödet. Stöden anmäls i praktiken på elektronisk väg via ett anmälningssystem som administreras av arbets- och näringsministeriet. De minimis-stödet av mindre betydelse är ett undantag från skyldigheten att underrätta kommissionen.

Bruttobidragsekvivalent (BBE) =

Om ett de minimis-stöd beviljas i någon annan form än som bidrag, anges stödbeloppet vid tidpunkten för beviljandet ofta som en s.k. bruttobidragsekvivalent. Med detta avses en stödnivå där stödets diskonterade värde uttrycks som en procentandel av de stödberättigande kostnaderna.

De minimis (s.k. stöd av mindre betydelse) =

Stöd vars totala belopp understiger 200 000 euro under tre beskattningsår. Kommissionen har fastslagit att så små stöd inte påverkar handeln mellan medlemsstaterna och varken snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen. Därför behöver de minimis-stöd inte anmälas till kommissionen på förhand (se anmälningförfarande). Alla stöd som har beviljats av den offentliga sektorn (närings-, trafik- och miljöcentralerna, samkommunerna m.fl.) beaktas när det totala stödbeloppet granskas.

Ekonomisk verksamhet =

Verksamhet där det är fråga om att erbjuda varor eller tjänster på en viss marknad. All offentlig finansiering av ekonomisk verksamhet omfattas av tillämpningsområdet för EU:s regler om statligt stöd (artikel 107.1 i FEUF) och de minimis-förordningen (1998/2006), om alla andra kännetecken för statligt stöd uppfylls (stödet är selektivt, härstammar från allmänna medel och påverkar eller hotar att påverka handeln och konkurrensen mellan EU:s medlemsstater).

Företag =

Enligt vedertagen praxis inom EU-rätten anses alla aktörer som bedriver ekonomisk verksamhet vara företag. Med ekonomisk verksamhet avses försäljning av varor och tjänster på en viss marknad. Organisationens juridiska ställning (privat- eller offentligrättslig) har således ingen betydelse och det har inte heller någon betydelse om företaget är vinstsyftande eller ej. T.ex. verksamhet som bedrivs av organisationer inom tredje sektorn, forskningsorganisationer eller icke-vinstsyftande förmedlare av innovationer (t.ex. teknologicenter, företagskuvöser, handelskamrar) kan således höra till tillämpningsområdet för EU:s regler om statligt stöd.

Företag i svårigheter =

Det finns ingen definition på EU-nivå av "företag i svårigheter". I kommissionens meddelande (2004/C244/02) har dock tagits upp kännetecken, enligt vilka kommissionen anser att det är fråga om ett företag i svårigheter.³⁰ Denna definition tillämpas när stöd beviljas på grundval av de minimis-förordningen. Oavsett storlek anses ett företag befinna sig i svårigheter under följande speciella omständigheter:

- om det är fråga om ett bolag som har förlorat över hälften av det tecknade kapitalet och mer än en fjärdedel av detta kapital har förlorats under de senaste tolv månaderna eller
- om det är fråga om ett bolag som har förlorat över hälften av det bokföringsmässiga egna kapitalet och mer än en fjärdedel av detta kapital har förlorats under de senaste tolv månaderna, eller
- om det oberoende av bolagsform uppfyller villkoren i nationell lagstiftning för att vara föremål för ett kollektiv insolvensförfarande.

³⁰ Enligt den s.k. allmänna definitionen i riktlinjerna är ett företag i svårigheter om det inte med egna finansiella medel eller med medel från ägare/aktieägare eller långgivare kan hejda förluster som leder till att företaget med största sannolikhet försätts i konkurs på kort eller medellång sikt.

Genomsynligt stöd =

De minimis-regeln tillämpas endast på genomsynligt stöd. Detta betyder att stödbeloppet ska kunna beräknas på förhand så att ingen riskbedömning behöver göras. T.ex. ett stöd som beviljas i form av lån anses vara genomsynligt när stödbeloppet har beräknats på grundval av den marknadsränta som gäller när stödet beviljas. Däremot anses ett stöd som har beviljats i form av kapitaltillskott eller riskkapitalinvesteringar vara genomsynligt endast om det totala stödbelopp som har beviljats i form av investering/tillskott är högst 200 000 euro per företag.

Gruppundantagsförfarande =

I den s.k. allmänna gruppundantagsförordningen (800/2008) har fastställts förutsättningarna för att vissa stödformer har undantagits från skyldigheten att göra en anmälan till kommissionen på förhand. Om stöd enligt gruppundantagsförordningen ska anmälan till kommissionen göras i efterhand inom 20 arbetsdagar efter beviljandet av stödet. Anmälan görs via arbets- och näringsministeriet.

Referensränta =

En minimiränta som kommissionen fastställer och som används vid beräkningen av stödbeloppet (lån och garantier) samt fastställandet av marknadsmässigheten. Referensräntan baserar sig på en 12 månaders utlåningsränta mellan bankerna, till vilken läggs en marginal på 60-1000 baspunkter enligt låntagarens kreditvärdighet och säkerheter. När stödbeloppet beräknas används som diskonteringsränta referensräntan utökad med 100 baspunkter. Kommissionen publicerar varje månad på sin webbplats den minimiränta som gäller Finland. Referensräntan behöver inte utnyttjas som referens på lånets marknadsmässighet, om denna kan visas på något annat sätt.

Selektivitet =

En stödåtgärd är selektiv om den gäller ett visst företag, en viss produktion eller ett visst område. Ett stöd anses vara selektivt om myndigheten har prövningsrätt när det gäller beviljandet av stödet. Stödets selektivitet är ett kriterium för statligt stöd (artikel 107.1 i FEUF).

Små och medelstora företag (SMF-företag) =

Företag med färre än 250 anställda och en årlig omsättning på högst 50 miljoner euro eller en balansomslutning på högst 43 miljoner euro. Ett företag där minst 25 procent av kapitalet eller röstetalet innehas av ett eller flera offentliga samfund eller en eller flera offentliga inrättningar som verkar ensamma eller tillsammans anses inte vara ett SMF-företag.

Säkerhetsavgift =

En referensavgift som beskriver marknadsmässigheten av de garantier som beviljas små och medelstora företag. Om den som beviljar en garanti för denna garanti tar ut minst den garantiavgift som kommissionen har fastställt i säkerhetstabellen (se bilaga 1 till guiden), är det inte alls fråga om statligt stöd. Avgifterna enligt tabellen kan också utnyttjas som referensvärden när stödbeloppet beräknas (genom att skillnaderna mellan marknadspriset och det pris som tagits ut diskonteras till nuläget). Säkerhetsavgifterna måste inte utnyttjas, om garantins marknadsmässighet kan visas på något annat sätt.

Storföretag =

Företag med fler än 250 anställda och en årlig omsättning på minst 50 miljoner euro eller en balansomslutning på minst 43 miljoner euro.

Stödelement =

Stödbelopp som anges före skatt eller andra avgifter. Om ett stöd beviljas i form av lån, beräknas stödelementet som ränteskillnaden mellan lånet till marknadspris och det understödda lånet (genom diskontering av den årliga ränteskillnaden till nuläget). På motsvarande sätt bestäms stödbeloppet i fråga om garantier i princip som skillnaden mellan garantiavgiften till marknadspris och den uttagna garantiavgiften.

Stödnivå =

Stödbeloppet i proportion till projektets stödberättigande kostnader. Kommissionen har utarbetat ett mångsidigt regelverk om tillåtna stödåtgärder (riktlinjer, meddelanden, förordningar, kommissionens

beslut), där de största tillåtna projektspecifika stödnivåerna inom en viss sektor/ett visst område har bestämts. Om de minimis-stöd beviljas för ett projekt som det också beviljas stöd för enligt kommissionens riktlinjer eller beslut, får stödbeloppet inte överskrida den stödnivå som har bestämts i kommissionens riktlinjer/beslut.

Kontaktinformation

Officiell postadress

Arbets- och näringsministeriet
Avdelningen för arbetslivs- och marknadsfrågor/
Konkurrenspolitik
PB 32
00023 Statsrådet

Telefonväxel: 010 606 000

Den officiella e-postadressen: kirjaamo@tem.fi

E-postadressen har formen: förnamn.efternamn (at) tem.fi

www.tem.fi

Planering: Proinno Design Ab
Oktober 2011

